

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

**ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

МОТРЕЧКО Віра Володимирівна

УДК 352:323.2-053.81(477)(043.3)

**ОРГАНІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СУБ'ЄКТІВ МІСЦЕВОГО
САМОВРЯДУВАННЯ ЩОДО РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ**

25.00.04 – міське самоврядування

АВТОРЕФЕРАТ

дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата наук з державного управління

Одеса – 2018

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана в Харківському регіональному інституті державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Науковий керівник – доктор наук з державного управління, професор **КУЦЮРІЙ ОЛЕКСІЙОВИЧ**, Харківський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, завідувач кафедри регіонального розвитку та місцевого самоврядування.

Офіційні опоненти: доктор наук з державного управління **ШАРИЙ В'ЯЧЕСЛАВ ІВАНОВИЧ**, Черкаський національний університет імені Богдана Хмельницького МОН України, завідувач кафедри державної служби, публічного адміністрування та політології;

кандидат наук з державного управління **ЛИСКА ОЛЕКСІЙ ГРИГОРОВИЧ**, Представництво Німецького товариства міжнародного співробітництва (GIZ) в Україні, фахівець з координації проекту.

Захист відбудеться “05” жовтня 2018 р. о 12.00 годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 41.863.01 Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22, к. 212.

Із дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України за адресою: 65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22.

Автореферат розісланий “04” вересня 2018 р.

**Учений секретар
спеціалізованої вченої ради**

І.В. Нагорна

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. На кожному з етапів історичного розвитку держави перед молодим поколінням постають нові завдання інтеграції до соціальної структури суспільства, вироблення життєвої траєкторії застосування набутих вмінь і знань. Водночас держава покликана гарантувати молоді соціальну безпеку, що здійснюється через механізми молодіжної політики, де одна з головних ролей відводиться суб'єктам місцевого самоврядування, які безпосередньо взаємодіють з молодими людьми.

Становлення української державності, розбудова громадянського суспільства, інтеграція України у світове та європейське співтовариство створюють сприятливі умови для ефективного використання потенціалу молоді, її знань, умінь і навичок у забезпеченні сталого розвитку країни. Особливо значущою ефективність реалізації молодіжної політики є на місцевому рівні, де зворотній зв'язок від об'єкта до суб'єкта відбувається досить швидко, а рівень чутливості та сприйняття змінних потреб має бути максимальним.

Попри наявність значного досвіду у формуванні та реалізації молодіжної політики в Україні реалії свідчать про її недосконалість. Так, кожен п'ятий молодий українець прагне працювати за межами країни, рівнем власного матеріального становища повністю задоволений кожен сотий, а лише кожен десятий бере участь у заходах, організованих у його населеному пункті, кожен другий необізнаний у питаннях децентралізації та інших реформ, що проводяться в країні, а отже, і не бере активної участі у суспільному та політичному житті. Загальне зниження рівня довіри до органів влади, скепсис по відношенню до успіху реформ, погіршення стану здоров'я молоді, збільшення молодіжної смертності та кількості осіб, що вживають наркотичні засоби. Все це яскраво демонструє низьку ефективність реалізованої молодіжної політики та загострює питання доцільності проведення певних заходів, спонукає до пошуку шляхів координації зусиль та ресурсів усіх акторів молодіжної політики, молодіжних організацій та молоді.

Процеси об'єднання територіальних громад та децентралізація поступово призводять до збільшення повноважень суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики, однак ці повноваження не завжди підкріплені необхідною ресурсною спроможністю.

Проблема забезпечення реалізації молодіжної політики суб'єктами місцевого самоврядування має комплексний характер, зумовлений, як відсутністю системного підходу до її сприйняття як необхідної складової соціальної безпеки, так і неузгодженістю та неопрацьованістю прийнятих в Україні управлінських рішень, що лише посилює негативні тенденції в її середовищі. Це потребує системного розуміння формування дієвих механізмів виховання патріотично налаштованого, конкурентоздатного в майбутньому покоління та визначення нових критеріїв ефективності реалізації молодіжної політики, адекватної сучасним

суспільним процесам, здатної забезпечити правові та економічні гарантії достойного життя молоді, дотримання найважливіших соціальних прав.

Теоретичною основою дисертаційного дослідження стали праці вітчизняних та зарубіжних учених у сфері публічного управління: І. Дегтярьової, М. Іжі, І. Парубчака, Т. Пахомової, Л. Приходченко, С. Саханенка, Ю. Шарова. Питання молодіжної політики досліджувались українськими фахівцями в галузі різних гуманітарних наук, зокрема філософії, соціології, педагогіки, юриспруденції та ін. Зокрема, праці історика Є. Бородіна, юристів Д. Андрєєва, О. Німко; політологів К. Захаренка, М. Перепелиці та С. Цибіна. Різні теоретичні аспекти проблемних питань реалізації молодіжної політики та публічного управління розглядали фахівці в галузі науки державного управління: О. Амосов, А. Баранова, А. Васильєв, М. Головатий, М. Канавець, Г. Коваль, Л. Кривачук, О. Кулик, О. Кулініч, Ю. Куц, О. Лиска, Н. Метьолкіна, В. Омельчук, К. Плоский, Р. Сторожук, Т. Тарасенко, В. Шарий, О. Штанська та ін.

Над вирішенням проблем реалізації молодіжної політики, її соціального, правового, управлінського аспектів працювали зарубіжні вчені: С. Вінард, Д. Галлі, Д. Еберлі, І. Ільїнський, М. Карват, П. Кваккестейн, К. Лазос, П. Лаурітцен, Вал. А. Луков, В. Мільяновський, П.-Е. Мітєв, Ф. Мюллер, С. Паугам, Е. Фром, М. Харрісон, К. Хартман-Фріч, А. Цокаліс тощо. Ці дослідження є значним внеском у теорію, методологію та практику реалізації молодіжної політики.

Разом з тим, незважаючи на ґрунтовну розробленість зазначеної проблематики, окремі аспекти стосовно організації діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики, розвитку молодіжного середовища на місцевому рівні залишаються невирішеними. Потребують подальшого обґрунтування питання визначення критеріїв ефективності реалізації цільових молодіжних програм, удосконалення діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо організаційного забезпечення розробки та реалізації молодіжної політики (далі – МП) в Україні, що й обумовило вибір теми дисертаційного дослідження.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційне дослідження виконане відповідно до тематики науково-дослідних робіт Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України: “Управління проектами регіонального розвитку” (державний реєстраційний номер 0112U001161), що виконувалась у 2012–2016 рр. у межах Комплексного наукового проекту “Державне управління та місцеве самоврядування”. Роль автора полягала у розробці пропозицій з удосконалення організації діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики в умовах децентралізації влади України.

Мета і завдання дослідження. *Метою* дисертаційної роботи є теоретико-методологічне обґрунтування шляхів удосконалення організації діяльності

суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики та розробка рекомендацій їх практичного впровадження на місцевому рівні в Україні.

Для досягнення поставленої мети визначено такі дослідницькі завдання:

- проаналізувати стан наукової розробки, нормативно-правову базу та інституціональне забезпечення реалізації молодіжної політики в Україні;
- узагальнити зарубіжний досвід запровадження молодіжної політики та запропонувати шляхи його адаптації в діяльності суб'єктів місцевого самоврядування України;
- визначити місце та роль суб'єктів місцевого самоврядування у здійсненні молодіжної політики;
- виокремити та дослідити особливості реалізації молодіжної політики в Україні та механізми її формування;
- розкрити особливості розробки та реалізації суб'єктами місцевого самоврядування місцевих молодіжних цільових програм, визначити роль координаційної взаємодії в їх розробці та реалізації;
- обґрунтувати шляхи вдосконалення організації діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики.

Об'єкт дослідження – державна молодіжна політика.

Предметом дослідження є організація діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики в Україні.

Методи дослідження. Теоретичною та методологічною основою дисертаційного дослідження є нормативно-правова база щодо публічної молодіжної політики в Україні, а також відповідна система філософських та суспільних знань, теоретичні засади управлінських наук. Дослідження проведено на основі критичного аналізу спеціальної літератури, вивчення й узагальнення практики реалізації молодіжної політики та діяльності органів місцевого самоврядування щодо вирішення проблем молоді в Україні.

У роботі використано систему загальнонаукових та спеціальних методів дослідження. Зокрема за допомогою аналітичного методу здійснено відбір наукової інформації за темою дисертації; компаративного та логіко-семантичного методів досліджено понятійний апарат, структурно-функціонального аналізу визначено сучасний стан формування та реалізації молодіжної політики за кордоном і в Україні, окреслено шляхи вдосконалення. Метод порівняльного аналізу використовувався при дослідженні нормативно-правового та інституційного забезпечення публічного управління у сфері молодіжної політики, що регулює діяльність суб'єктів місцевого самоврядування. Для визначення ефективності використовувався такий інструмент як “запит на публічну інформацію”, анкетування, експертне опитування та моніторинг офіційних сайтів міських рад обласних центрів.

При проведенні дисертаційного дослідження також враховано значну джерельну базу законодавчих та нормативно-правових актів України, розпорядчих документів органів місцевого самоврядування, електронних джерел. Чимале

значення мав особистий практичний досвід дисертанта у сфері реалізації національної молодіжної політики органами місцевого самоврядування.

Наукова новизна одержаних результатів полягає в тому, що дисертаційна робота є науковим обґрунтуванням теоретичних та практичних питань організації діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики України в умовах децентралізації. У результаті проведеного дослідження отримано нові наукові й практичні результати:

уперше:

- обґрунтовано комплексний підхід до вдосконалення організації діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики, що є органічним поєднанням сучасних напрямів і форм вирішення проблемних питань сфери. Це знайшло відображення в розробленій моделі, яка містить рекомендації зі створення відповідних структурних одиниць у представницьких органах місцевого самоврядування, вимоги до їх кадрового та кваліфікаційного складу, перелік принципово нових напрямів діяльності та функціональних повноважень таких підрозділів, а також визначає інструменти впровадження МП;

удосконалено:

- підхід до визначення ролі й місця молоді та її об'єднань як суб'єктів та об'єктів молодіжної політики з використанням механізму взаємодії з суспільством через соціалізацію;

- обґрунтування напрямів удосконалення діяльності суб'єктів місцевого самоврядування, що опікуються питаннями молоді, шляхом розширення координаційної взаємодії, а саме: визначено види, інструменти, форми реалізації; актуалізовано роль взаємодії громад у частині організації спільних заходів, побудови об'єктів молодіжної інфраструктури, реалізації проектів;

- визначення векторів удосконалення реалізації молодіжних цільових програм на місцевому рівні: об'єктивізація заходів місцевих молодіжних програм відповідно до потреб та інтересів молоді, координація діяльності місцевих органів влади в процесі розробки та реалізації програм; забезпечення належного рівня фінансування та міжсекторної взаємодії;

дістали подальший розвиток:

- понятійно-категорійний апарат науки державного управління шляхом розширення змісту й уточнення понять “соціалізація молоді” (у частині розкриття ролі соціалізації у забезпеченні взаємодії суспільства і молоді та виокремлення складових механізму соціалізації), “молодіжна політика на місцевому рівні” (виокремлення основних компонентів реалізації молодіжної політики суб'єктами місцевого самоврядування), “засоби впливу суб'єктів місцевого самоврядування на розвиток молодіжної політики” (структурування за визначеними автором групами засобів: адміністративно-правові, організаційні, фінансово-економічні, морально-етичні, інформаційні), “організація діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики” (у частині зосередження уваги на впорядкованості діяльності суб'єктів місцевого самоврядування та

необхідності чіткої кореляції із засадами внутрішньої політики держави щодо молоді);

– напрями адаптації зарубіжного управлінського досвіду суб'єктами місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики, зокрема розвитку неформальної освіти, надання якісних послуг молодим громадянам, розширення обміну інформацією, диверсифікації форм залучення молодих людей до процесу прийняття рішень, проведення тренінгів, створення структур для консультацій та партнерства між державою, з одного боку, та молоддю і молодіжними організаціями, з іншого, стимулювання реалізації інноваційного потенціалу.

Практичне значення одержаних результатів Основні результати та висновки дисертаційного дослідження мають теоретичне й практичне спрямування і можуть бути використані в удосконаленні діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики. Матеріали та результати дисертаційного дослідження вже використані у діяльності:

– *Сумської міської ради та її виконавчого комітету* при затвердженні відповідної міської цільової програми (довідка про впровадження № 1848/03.01.02-17 від 26.08.2015);

– *Сумської обласної ради* при удосконаленні регіональної молодіжної політики, створенні умов для розвитку сучасних форм роботи з молоддю (стажування в органах місцевої влади та подальшого працевлаштування), соціальної адаптації, підвищення рівня патріотичного виховання, проведенні оптимізації та реорганізації мережі закладів професійно-технічної освіти в Сумській області (довідка про впровадження № 01-29/435 від 13.04.2016);

– *Міністерства молоді та спорту України* при реалізації Державної цільової соціальної програми “Молодь України” на 2016 – 2020 роки в частині актуалізації співпраці з молоддю, урізноманітненню її форм, та в частині виокремлення індикаторів ефективності реалізації молодіжної політики на місцевому рівні (довідка про впровадження № 4695/1.1 від 15.06.2018);

– *Харківського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України* при підготовці магістрів державного управління в процесі викладання модулів “Територіальна організація влади в Україні”, “Політичні інститути та процеси”, “Планування розвитку територій”, “Соціальна інфраструктура та комунікативне забезпечення регіонів” (акт про впровадження результатів дисертаційного дослідження від 03.03.2015).

Особистий внесок здобувача. Дисертаційне дослідження є самостійною науковою роботою, яка містить одержані особисто здобувачем наукові результати, узагальнення, наукові положення, схеми, розрахунки і практичні розробки та в якій вирішується конкретне теоретико-прикладне завдання щодо удосконалення засобів посилення впливу суб'єктів місцевого самоврядування на розвиток молодіжної політики в Україні при її реалізації на місцевому та регіональному рівнях.

Апробація результатів дисертації. Основні положення та результати дисертаційного дослідження оприлюднені: на XIII міжнародному науковому конгресі “Публічне управління: виклики XXI століття” (м. Харків, 2013 р.); під час засідання “круглого столу” “Актуальні проблеми публічного управління в Україні” (м. Суми, 2014 р.); на 8-й регіональній науково-практичній конференції за міжнародною участю “Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком” (м. Дніпропетровськ, 2014 р.); на Всеросійській науково-практичній конференції “Інноваційні технології реалізації пріоритетних напрямів державної молодіжної політики в Російській Федерації (м. Челябінськ, 2015 р.); на XV міжнародному науковому конгресі “Публічне управління: стратегія реформ 2020” (м. Харків, 2015 р.); на засіданні II Всеукраїнського науково-практичного “круглого столу” “Актуальні проблеми публічного управління в Україні” (м. Суми, 2015 р.); на I Всеукраїнській науково-практичній конференції “Суспільно-політичний та соціокультурний розвиток Південного регіону України: історичні традиції і сучасні тенденції” (м. Одеса, 2015 р.); Всеукраїнській науково-практичній конференції за міжнародною участю “Реформування публічного управління: теорія, практика, міжнародний досвід” (м. Одеса, 2016 р.), “Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи” (м. Одеса, 2018).

Публікації. Основні теоретичні положення, пропозиції та рекомендації, сформульовані в роботі, викладено у 15 публікаціях загальним обсягом – 3 авт. арк. У фахових виданнях розміщено 7 публікацій, у т.ч. 1 – в електронному фаховому виданні; 1 – в українському виданні, яке включено до міжнародних наукометричних баз, 1 – за кордоном. Інші 8 публікацій додатково відображають наукові результати дисертації.

Структура і обсяг дисертації. Дисертаційна робота містить перелік умовних позначень, вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел. Повний обсяг дисертації – 241 сторінка (із них основного тексту – 171). Дисертація містить 10 рисунків, 9 таблиць, 9 додатків на 22 сторінках та список використаних джерел на 24 сторінках (245 найменувань, у т.ч. 24 англійських).

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність теми дисертації, визначено мету, основні завдання, об’єкт та предмет, методологічні засади дослідження, зв’язок роботи з науковими програмами, планами, вказуються положення, що складають наукову новизну, наукове та практичне значення дисертаційної роботи, наводяться відомості щодо апробації та публікації результатів дослідження, вказується структура та обсяг роботи.

У **першому розділі** – *“Теоретичні засади дослідження молодіжної політики на місцевому рівні: вітчизняні напрацювання та зарубіжний досвід”* – проаналізовано стан наукової розробки теми дослідження й визначено особливості понятійно-категорійного апарату, що характеризують діяльність суб’єктів

місцевого самоврядування при формуванні та реалізації молодіжної політики в Україні; здійснено генезис наукових підходів до формування та реалізації молодіжної політики та досліджено світові моделі молодіжної політики; узагальнено досвід країн-членів Європейського Союзу та визначено особливості її формування та реалізації.

На основі аналізу теоретико-організаційних засад діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо формування та реалізації молодіжної політики в Україні, а також узагальнення досвіду країн-членів ЄС систематизовано вітчизняні й зарубіжні наукові напрацювання щодо теоретичних засад, сутності, напрямів молодіжної політики, поняття категорії “молодь”. Встановлено, що дана дефініція є предметом дослідження багатьох суспільних наук, зміст якої відмінний залежно від політичних, економічних та соціально-культурних обставин.

Молодіжна політика як феномен є складним та багатограним явищем, що інтегрує в собі низку політик різних суспільних акторів, що не дає підстав ототожнювати дефініцію “молодіжна політика” з дефініцією “державна молодіжна політика”. Маючи на меті створення необхідних соціально-економічних, політико-правових, організаційних умов та гарантій для соціального становлення і розвитку молоді, реалізації творчого потенціалу для розвитку суспільства МП формується та реалізується не лише державою в особі уповноважених органів, а й органами місцевого самоврядування, політичними партіями, громадськими організаціями та об'єднаннями, різноманітними соціальними інститутами, окремими громадянами, іншими структурами політичної системи суспільства тощо. Також у процесі формування державної та публічної політик варто враховувати значущість суспільної молодіжної політики, що має вирішальне значення для забезпечення ефективності реалізації державної молодіжної політики. Так, суспільна молодіжна політика відображає сформовані настрої, наявний чи відсутній зв'язок поколінь, здатність суспільства сприяти соціалізації молодої людини, що виражається в діяльності формальних та неформальних інститутів громадянського суспільства. Кожен із зазначених напрямів тісно переплітається з двома іншими, що значно ускладнює їх відокремлення. Умовно різниця між цими напрямками полягає в суб'єктах формування та реалізації молодіжної політики.

Обґрунтовано, що усвідомлення особливостей та суті потреб молодих людей є визначальним при формуванні та реалізації молодіжної політики. Встановлено, що вирішальним при віднесенні осіб до категорії “молодь” виступає віковий критерій. Так, відповідно до норм чинного законодавства молодь об'єднується віковими рамками від 14 до 35 років, при цьому виділяються групи неповнолітніх (14 – 18 років), яка є переважно гомогенною, та група дорослих (18 – 35 років) – гетерогенна. Представники цієї категорії населення знаходяться на різних етапах соціалізації, відрізняються за своїми інтересами та проблемами. Така вікова ментальна, фізіологічна, психологічна різниця та правоздатність суттєво ускладнюють процес реалізації молодіжної політики на місцевому рівні.

Тому, все частіше виникають дискусії щодо зниження верхньої межі до 30 років. Диференційованою є і міжнародна позиція з цього приводу, так найчастіше

в європейській молодіжній політиці верхній поріг категорії “молодь” – 30 років, тоді як нещодавно ВООЗ, навпаки підвищила цю межу до 44 років. Така розбіжність, перш за все, пов’язана з процесами соціалізації особистості, так, якщо фізіологічний розвиток людини простіше класифікувати за віковими межами, то процеси соціалізації відбуваються із значними відмінностями.

Розширено поняття “соціалізація молоді”, що ґрунтується на тому, що молодь є об’єктом соціальних відносин і прагне бути повноправною частиною суспільства, засвоювати його соціально-культурний досвід, саме на це спрямовано заходи з реалізації молодіжної політики суб’єктами місцевого самоврядування.

Уточнено поняття “організація діяльності суб’єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики”: це впорядкована діяльність суб’єктів місцевого самоврядування в межах власних і делегованих повноважень, що ґрунтується на засадах внутрішньої політики держави та спрямована на дієве вирішення проблемних питань молоді на місцевому рівні.

Наголошено, що роль і місце молоді у розробці та реалізації молодіжної політики суб’єктами місцевого самоврядування має кардинально змінитися – молоді люди повинні одночасно виступати об’єктом і суб’єктом молодіжної політики. При цьому суб’єкти місцевого самоврядування в умовах децентралізації мають отримати більше повноважень і ресурсів для ефективного вирішення питань молоді на місцевому рівні й створення умов для її активного залучення до життя територіальних громад.

Визначено, що становлення молодіжної політики як наряду відбувалося протягом тривалого періоду, початок її виокремлення датується XVI ст., але остаточне відокремлення відбулося у XX ст. Так, понад 80 відсотків країн-членів ООН мають наявні органи влади, до компетенції яких віднесено повноваження у сфері молодіжної політики.

Встановлено, що світові моделі молодіжної політики кардинально різняться одна від одної. Зокрема досвід США (модель яких виокремлюють в окрему підгрупу в багатьох класифікаціях) відносять до неоконсервативної моделі, інколи до американської. Так, ключовою ідеєю МП цієї країни є гарантія прав незахищених представників молоді, надання послуг та обмежене втручання, суть якого здебільшого зводиться до реагування на поточні виклики. Швеція провадить діаметрально протилежну політику (соціал-демократична модель) активної участі держави у формуванні та реалізації МП, що охоплює широкі кола молоді. У Німеччині, яку також відносять до соціал-демократичної моделі (інколи до німецької), забезпечується реалізація молодіжної політики шляхом громадських та публічно управлінських впливів.

Констатовано, що серед основних тенденцій у молодіжній політиці Європи відзначається посилення уваги до проблем консолідації країн-членів, стабілізації відносин всередині Євросоюзу та інтеграції молоді в нове суспільство. Паралельно з цим посилюються й спроби інтеграції в європейську програму молодіжної політики країн Східного партнерства, у тому числі й України. Зазначене актуалізує необхідність власного підходу до розвитку співпраці та взаємодії у

сфері молодіжної політики, як на національному, так і на міжнародному рівні, а також створення відповідних інституцій, нормативно-правового забезпечення для здійснення такої спільної діяльності та підготовки кваліфікованих фахівців.

Роль національної політики з питань молоді має вирішальне значення в тому, що вона виходить із всеосяжної концепції усіх програм і заходів стосовно молоді в одній країні.

У **другому розділі** – *“Сучасний стан організації діяльності суб’єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики”* – досліджено історичні аспекти та інституційно-правові засади формування та реалізації молодіжної політики в Україні; проаналізовано стан реалізації молодіжної політики на національному, регіональному, місцевому рівнях та суб’єктами місцевого самоврядування, визначено перспективи розвитку.

Встановлено, що окремі вузькоспеціалізовані органи реалізації молодіжної політики з’явилися саме в радянські часи, у ХХ ст. було закладено основи сучасної моделі. Радянська модель була недосконалою, зокрема ключовим напрямом діяльності спеціалізованих органів було ідеологічне спрямування, ігнорувалися інтереси цільових груп населення, політика була уніфікованою в руслі загальної політики комуністичної партії, що заклало негативні підвалини для сучасного розвитку МП в Україні.

За часи незалежності було напрацьовано достатню нормативно-правову базу та створено організаційну структуру МП, що надало змогу розпочати поступовий перехід від сприйняття молоді як об’єкта МП до перетворення його на повноцінного суб’єкта, цей процес триває і досі.

Основні вектори МП країни та відповідні заходи визначено у програмах, яких нараховується чотири. Аналізуючи їх у хронологічній послідовності, зазначимо, що перша (1998 р.) заклала основи формування МП, та передбачала розширення нормативно-правового поля, хоча на цьому етапі молодь виступала як об’єкт, а не як активний учасник, що можна пояснити радянською спадщиною. Програма на 2004 – 2008 рр. акцентувала значну увагу на розширенні громадської участі, передбачала можливість делегування повноважень громадським організаціям, містила актуальні і нині напрями стосовно підготовки та відбору молоді для зайняття посад в органах влади, соціальної інтеграції молоді з особливими потребами. Наявність заходів широкого соціального спектру, розгалуженість та охоплення максимальної кількості проблем у напрямках реалізації характеризували цей етап. Програма 2009 – 2015 рр. передбачала скорочення пріоритетних напрямів з 12 до 7, попри загальну орієнтацію на сприяння молодіжної участі у формуванні та реалізації МП у зазначеному документі механізми громадської участі задекларовані дещо вужче, ніж у попередній програмі. У чинній передбачено максимально широке стимулювання участі молоді, задекларовані напрями досить чітко і послідовно перегукуються з попередньою програмою, разом з тим, значна кількість інструментів у частині активізації молодіжної участі та стимулювання самозайнятості молоді не врахована.

Визначено особливості інституційного та нормативно-правового забезпечення діяльності суб'єктів місцевого самоврядування при реалізації молодіжної політики в Україні. Наголошено, що наявні норми в українському законодавстві, які визначають такі поняття, як “дитина”, “малолітній”, “неповнолітній”, “підліток”, “молодь”, не корелюються між собою та іноді встановлюють різні верхні вікові межі для однієї й тієї ж категорії людей. На нашу думку, це має бути законодавчо врегульовано відповідно до світових стандартів та затверджено нові норми, де молоддю вважається людина віком до 30 років, замість 35.

Зазначено, що вирішенням проблемних питань молоді в Україні опікується велика кількість інституцій: міністерства, центральні органи виконавчої влади (далі – ЦОВВ), органи місцевої влади, діяльність яких здебільшого є невпорядкованою, характеризується безсистемністю і не має загально визначеного стратегічного напрямку розвитку. Одночасно з недоліками інституційного забезпечення, нормативно-правові акти, що регулюють питання, пов'язані з молодіжною проблематикою не відповідають сучасним потребам та інтересам молоді.

Специфіка реалізації молодіжної політики на місцевому рівні пов'язана з наявністю дуалістичної структури органів: місцевих державних адміністрацій, що представляють державні інтереси на місцях, та органів місцевого самоврядування, що позиціонують інтереси громади. На часі відбувається переорієнтація на концентрацію повноважень щодо вирішення питань реалізації МП на рівні органів місцевого самоврядування. У світлі об'єднання територіальних громад та процесу децентралізації зростає кількість повноважень та відповідальності суб'єктів місцевого самоврядування за ефективність реалізації МП. Одним із дієвих інструментів для реалізації місцевої молодіжної політики залишаються цільові програми попри те, що при їх розробці превалює формалізм, а при реалізації – відсутність чіткого контролю за виконанням.

Молодіжна політика на місцевому рівні реалізується через розробку та реалізацію відповідних цільових програм. Водночас наявність таких програм не свідчить про їх якість. Більшість проаналізованих програм носять узагальнений, шаблонний характер та не відображають реальних потреб і інтересів цільової категорії населення. 87% молодих людей не беруть участі у заходах, що проводяться на території їх населених пунктів, у зв'язку з цим виникає проблема доцільності та обґрунтованості заходів, передбачених програмами та реалізованих. Постає проблема забезпечення реального співробітництва з молоддю задля ефективності проведеної МП.

Запропоновано механізм взаємодії органів місцевого самоврядування і молоді (містить інформативну та комунікативну складові: адміністративну, економічну, безпекову, соціалізацію молоді та отримання управлінських послуг), який доцільно використовувати при розробці молодіжних цільових програм на місцевому рівні. Окреслені рекомендації сприятимуть створенню комплексних програм, що будуть поєднувати різні напрями, реалізація яких дозволить більш ефективно вирішувати проблемні питання молодих мешканців громад.

У третьому розділі – “Напрями удосконалення організації діяльності суб’єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики” – обґрунтовано розширення координаційної взаємодії та молодіжні цільові програми як дієві інструменти реалізації молодіжної політики суб’єктами місцевого самоврядування; визначено європейський вектор розвитку реалізації МП України та запропоновано модель удосконалення організаційно-управлінської діяльності суб’єктів місцевого самоврядування в процесі реалізації молодіжної політики.

Вказано, що зміна парадигми публічного управління в Україні спонукає органи місцевого самоврядування до більш ефективної реалізації власних і делегованих повноважень на місцях та підвищення якості надання адміністративних послуг населенню, зокрема молоді, через систему центрів надання адміністративних послуг (далі – ЦНАП) із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій. Проте переліки адміністративних послуг органів місцевого самоврядування, пов’язаних із вирішенням питань дітей та молоді на місцевому рівні, дуже різняться між собою, що створює нерівні умови для їх отримання. На підставі проведеного аналізу та з огляду перспективи реформування української системи органів місцевого самоврядування (децентралізації та ін.) необхідним є розширення переліку адміністративних послуг та мережі ЦНАПів, а також створення в подальшому мобільних пересувних центрів.

Визначено напрями вдосконалення діяльності суб’єктів місцевого самоврядування, що опікуються питаннями молоді, а саме: запропоновано такі форми роботи (створення молодіжних центрів, проведення конкурсів молодіжних проектів та ін.); обґрунтовано необхідність об’єднання різних структурних підрозділів в єдині департаменти або управління в органах місцевого самоврядування. Встановлено, що низький рівень оплати праці, обмеженість можливостей кар’єрного зростання та вирішення соціально-побутових умов знижують вмотивованість молоді до праці у сфері публічного управління. Для вирішення цього питання розроблено та запропоновано алгоритми, в яких визначено порядок організації та проведення професійних стажувань молоді в органах місцевого самоврядування, комунальних установах та закладах.

Розкрито особливості розробки та реалізації суб’єктами місцевого самоврядування молодіжних цільових програм, що полягає в урахуванні таких загальнодержавних стратегічних пріоритетів: формування у молодих людей нового світогляду, виховання морально-етичних і національно-історичних основ поведінки, що враховують особливості воєнного часу, економічної, суспільно-політичної, демографічної ситуації.

З урахуванням сучасних управлінських практик та світового досвіду запропоновано принципово нову модель удосконалення організаційно-управлінської діяльності суб’єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики, яка враховує нові форми роботи, вимоги до кваліфікаційної підготовки працівників таких підрозділів, напрями діяльності та інші сучасні аспекти розвитку у цій сфері (рис. 1).

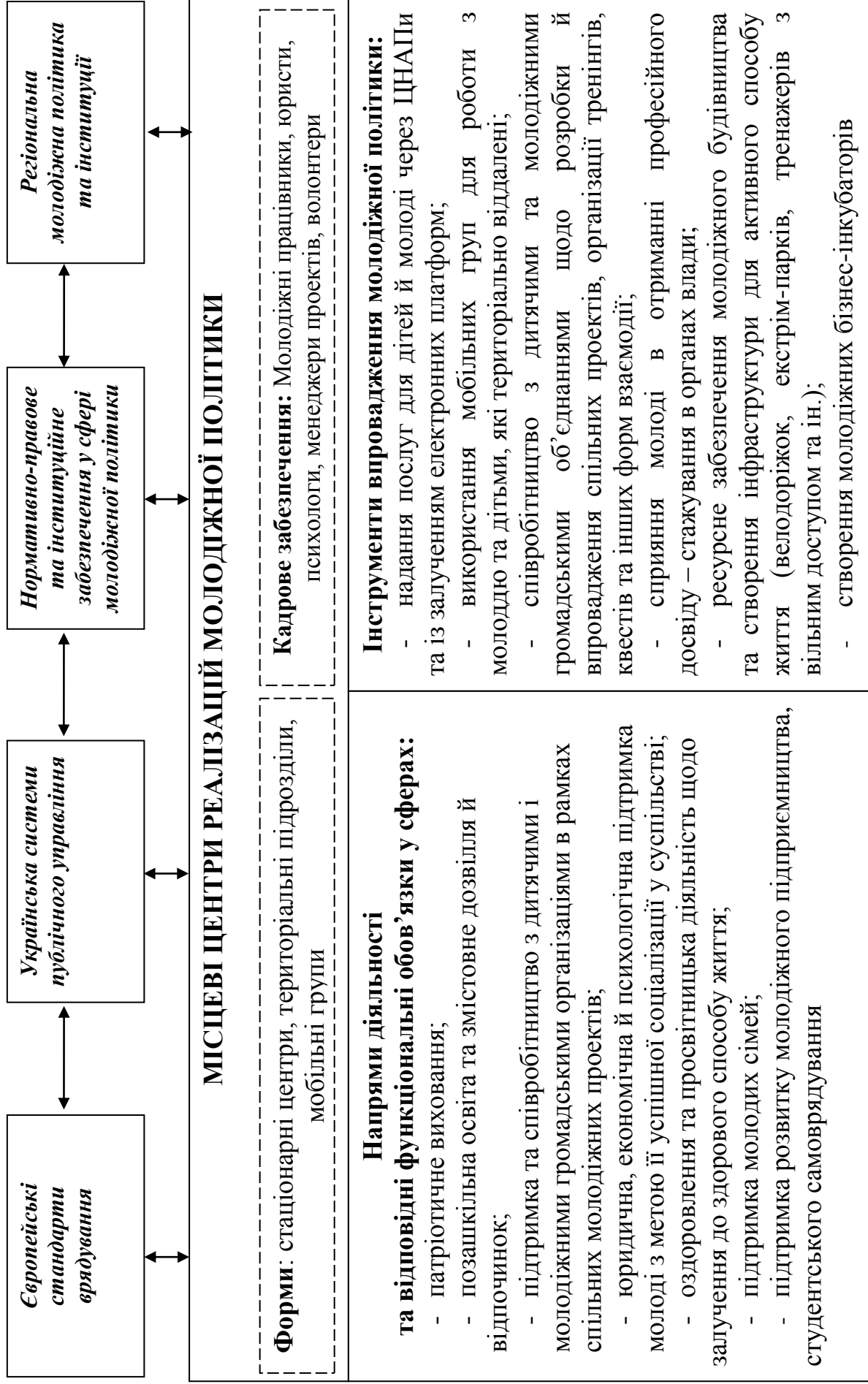

Рис. 3.5. Модель удосконалення організаційно-управлінської діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики

Саме при такому управлінсько-організаційному підході до реалізації молодіжної політики на місцевому рівні отримаємо обґрунтовану молодіжну політику на місцевому рівні, яка: у довгостроковій перспективі матиме чіткі цілі та визначатиме конкретні результати, досягнення; передбачатиме участь уповноваженого структурного підрозділу органу місцевого самоврядування у справах молоді; відображатиме міжсекторний підхід (взаємодію місцевої влади, громади, бізнесу та ЗМІ); передбачатиме чітко визначені цільові групи та “портрет” молоді, на які буде спрямована місцева молодіжна політика; матиме зрозумілу стратегію тощо.

Розроблено та надано практичні рекомендації з формування організаційно-управлінського алгоритму вдосконалення діяльності суб’єктів місцевого самоврядування при впровадженні молодіжної політики на місцях. Вони комплексно поєднують у собі рекомендації зі створення відповідних структурних одиниць у представницьких органах місцевого самоврядування, встановлюють необхідні вимоги до їх кадрового та кваліфікаційного складу, визначають перелік принципово нових напрямів діяльності та функціональних повноважень таких підрозділів, а також форми роботи з вирішення проблемних питань молоді на місцевому рівні.

Запропоновано практичні рекомендації щодо організації діяльності сучасних структурних підрозділів, що відповідають за впровадження молодіжної політики на місцях, які можуть мати різні форми, у тому числі застосування проектного підходу до вирішення суспільних питань, впровадження програм мобільності молоді, створення відповідної місцевої інфраструктури.

Обґрунтований підхід до формування сучасної молодіжної політики на місцевому рівні доповнюється використанням 11 Індикаторів молодіжної політики Ради Європи як результативні показники. Це надасть змогу об’єктивно оцінювати ефективність місцевої молодіжної політики та приймати якісно нові управлінські рішення органами місцевого самоврядування у цій сфері.

ВИСНОВКИ

У дисертаційній роботі здійснено теоретичне узагальнення та запропоновано нове вирішення конкретного науково-прикладного завдання, яке полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні шляхів удосконалення організації діяльності суб’єктів місцевого самоврядування в процесі реалізації молодіжної політики та розробці рекомендацій їх практичного впровадження. Узагальнення результатів дослідження надає змогу сформулювати низку висновків і рекомендацій, що мають теоретичне і практичне значення.

1. Аналіз вітчизняних і зарубіжних наукових джерел за темою дослідження показав, що теоретичні і практичні проблемні питання формування та реалізації молодіжної політики є предметом розвідок фахівців різних галузей наукового знання: філософів, істориків, психологів, педагогів та соціологів. Теоретичні і практичні напрацювання стосовно вдосконалення діяльності суб’єктів місцевого

самоврядування щодо організаційного забезпечення розробки та реалізації молодіжної політики майже не проводилися, що й підтвердило актуальність теми дисертаційного дослідження та визначило методологію його проведення.

Спираючись на креативний, інноваційний потенціал молоді, її особливості, суспільні ролі та проблеми при формуванні та реалізації молодіжної політики на всіх рівнях необхідно враховувати дуалістичну природу цієї категорії населення. Її сутність розкривається в тому, що в суспільних відносинах молоді люди, як і будь-який член суспільства, одночасно виступають об'єктом (на них направлені управлінські впливи) і суб'єктом (коли їх креативний потенціал направлений на участь у житті суспільства, формуванні та корегуванні впливів). Саме суб'єктність молоді у формуванні та реалізації молодіжної політики є одночасно додатковим ресурсом та інноваційним потенціалом цих процесів.

2. Встановлено, що світові моделі молодіжної політики кардинально різняться одна від одної: неоконсервативна (інколи її називають американською) ґрунтується на гарантії прав захищених представників молоді, наданні послуг та обмеженому втручанні; соціал-демократична модель є діаметрально протилежною – активна співпраця над формуванням та реалізацією МП. З урахуванням соціально-економічних і ментальних особливостей українців неоконсервативна модель молодіжної політики не є органічною та адаптованою для національних умов і не може бути застосована в Україні. Тому соціально-демократична модель державної підтримки молоді може стати найбільш сприятливою для впровадження та реалізації в Україні, створюючи умови для розвитку молоді як джерела соціокультурних та економічних перетворень.

Підходи до молодіжної політики в європейських країнах є кардинально відмінними від статичної моделі обмеженого втручання до динамічної моделі активної МП, що постійно трансформується у відповідності зі змінними потребами молоді; від наявності розгалуженої системи спеціалізованих на МП органів, до включення цього сектору до суміжних (освіта, соціальна сфера тощо). Однак попри таку диференціацію спільними рисами для всіх країн-членів ЄС є: активізація залучення молоді до МП, особлива увага до соціально уразливих категорій молоді, превенція девіацій, захист прав та свобод молодих людей шляхом просвітницької діяльності та створення відповідних інституцій.

3. Окреслюючи перспективи адаптації досвіду країн ЄС, варто актуалізувати фінський тип реалізації молодіжної політики. Так, спільними рисами є наявність в Україні ґрунтовної законодавчої бази, розгалуженої структури органів, у площині діяльності яких знаходиться МП, потужний потенціал громадських молодіжних організацій. Одним із практичних напрямів упровадження фінського досвіду є створення та забезпечення функціонування Молодіжних комісій як органу, через який молодь України матиме змогу активно залучатися до державно-управлінської діяльності. Наявні нині Молодіжні ради здебільшого носять дорадчий характер, використовуються, переважно як інформаційний ресурс взаємодії державних органів, громадських організацій, органів студентського самоврядування тощо.

4. Україна отримала з радянських часів у спадок статичну модель молодіжної політики. Так, наявність профільних організаційних структур, чітке виокремлення молодіжної політики як спеціалізованого напрямку були позитивними аспектами. Водночас уніфікованість місцевих політик, виняткове сприйняття молоді як об'єкту МП, загальне ідеологічне забарвлення того часу сформувало низку негативних рис серед яких обмежена (або повна відсутність) молодіжна участь у формуванні МП, нівелювання інноваційного потенціалу, низька компетентність молоді та ускладнена соціалізація, недостатній рівень кадрового забезпечення профільних суб'єктів на місцевому та районному рівнях тощо.

За роки незалежності в Україні молодіжній політиці досить нерівномірно приділялася увага, що дозволило вдосконалити періодизацію її розвитку в залежності від кількісно-якісного складу нормативно-правового забезпечення, виділивши 7 періодів, починаючи від становлення нормативно-правових основ (1992 – 1998 рр.) і закінчуючи проведенням інституціональних змін в організаційній структурі (2011 – 2014 рр.) та адаптацією вітчизняної МП до норм та стандартів ЄС (з 2014 р.). До спеціалізованих суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики можна віднести структурні підрозділи виконавчих органів рад, відповідні депутатські комісії, інших суб'єктів, на які покладено відповідні обов'язки. Однак найчастіше через недостатність фінансового забезпечення роботу з молоддю вони поєднують із суміжними напрямами, такими як освіта, соціальний захист, релігія тощо. Це відкриває перспективи до тісної взаємодії, але також несе загрозу зниження ефективності через недостатнє кадрове забезпечення та злиття з суміжними напрямами.

5. Реалізація загальнодержавної молодіжної політики в Україні, механізми її формування, визначення місця та ролі суб'єктів місцевого самоврядування в цьому процесі на місцевому рівні мають свої особливості, обумовлені історичним минулим та традиціями. Разом вони створюють національну модель молодіжної політики України, яка характеризується певними особливостями, а саме: негативні наслідки радянського минулого в нормах чинного законодавства, що регулює молодіжну політику; ментальні особливості українців, які не дозволяють органічно застосовувати неоконсервативну модель молодіжної політики; соціально-демократична модель підтримки молодих людей може стати найбільш сприятливою для впровадження та реалізації інноваційності молоді в Україні як джерела соціокультурних перетворень.

Напрямами удосконалення МП на місцевому рівні є розширення координаційної взаємодії, як міжсекторної, так і міжвідомчої через використання таких консультативних форм: опитування та анкетування, створення дорадчо-консультаційних органів, експертна оцінка представниками громадського сектору проектів програм, планів заходів тощо, розширення механізмів громадського контролю. Це надасть змогу забезпечити відповідність запланованих у програмах заходів інтересам цільової категорії населення; підвищити рівень поінформованості населення щодо поточних молодіжних заходів; стимулювати

громадську активність молоді, формування активної позиції участі в житті громади.

6. Європейський вектор розвитку молодіжної політики та необхідність відповідності індикаторам, запропонованим Радою Європи, потребує: акцентування уваги на розбудові молодіжної інфраструктури в новостворених об'єднаних територіальних громадах (ОТГ), розширення осередків неформальної освіти молоді; розширення інформаційно-просвітницької роботи; створення спеціального напрямку у бюджетному фінансуванні проектів з місцевого розвитку, що стосувався б молоді (1 проект на 1 громаду). А також у рамках чинного законодавства передбачити стимулюючі пільги для реалізації їх інноваційного креативного потенціалу; забезпечити 100% фінансування цільових молодіжних програм (з урахуванням “фільтру доцільності” до визначених у них заходах); забезпечити відповідність заходів МП на різних територіальних рівнях з опорою на принципи децентралізації, деконцентрації, субсидіарності; проводити постійний моніторинг громадської думки та вивчення потреби молодих людей щодо заходів МП на місцевому рівні; забезпечити формування дієвих молодіжних рад на місцевому рівні; розширити взаємодію між різними структурними підрозділами; проводити творчі та мистецькі акції, конкурси серед молоді щодо пошуку перспектив розвитку громади та розширити діяльність молодіжних консультаційних центрів.

7. Запропонована модель удосконалення організаційно-управлінської діяльності суб'єктів місцевого самоврядування процесу реалізації молодіжної політики відображає: міжсекторний підхід; містить потреби цільової групи, на які буде спрямована місцева МП; має сформовану мету, цілі, що є адекватними потребам молоді та передбачають її активну участь у самому процесі реалізації; розглядає молодих людей як ресурс, а не проблему; заснована на консультаціях з усіма зацікавленими сторонами; має відповідні ресурси: бюджет, виконавців, приміщення, споруди, обладнання; передбачає перелік адміністративних послуг та порядок їх надання, що орієнтовані на потреби молоді, молодих сімей, дітей та їх батьків.

8. Перспективою подальших досліджень є формування методичних рекомендацій та управлінських практик, що пов'язані з децентралізаційними перетвореннями, а саме створенням об'єднаних територіальних громад, які мають розробляти та впроваджувати молодіжну політику на місцевому рівні, але не мають відповідного досвіду, знань, навичок та обмежені ресурси.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Наукові праці, в яких опубліковано основні наукові результати дисертації:

1. Мотречко В. В. Молодь як суб'єкт державотворчих процесів: теоретичні засади. *Актуальні проблеми державного управління*. 2014. – № 2 (46). – С. 309 – 316.
2. Мотречко В. В. Особливості формування державної молодіжної політики в ЄС та перспективи її імплементації в Україні. *Публічне адміністрування: теорія*

та практика: електрон. зб. наук. праць. 2014. – Вип. 2 (12). URL: <http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/index.html>. Дата звернення: 20.12.2014

3. Мотречко В. В. Державна молодіжна політика на регіональному рівні в Україні: на прикладі Сумської області та міста Суми. *Теорія та практика державного управління.* 2014. – Вип. 4 (47). – С. 295 – 303.

4. Мотречко В. В. Надання адміністративних послуг на місцевому рівні у сфері реалізації державної молодіжної політики України. *Теорія та практика державного управління.* 2015. – Вип. 2 (49). – С. 257 – 263.

5. Мотречко В. В. Вплив органів місцевого самоврядування на розвиток молодіжної політики в Україні. *Актуальні проблеми державного управління.* 2015. – Вип. 2 (62). – С. 151 – 156.

6. Motrechko Vira. Implementation mechanisms of the youth policy at the regional and local levels in Ukraine. *European political and law discourse.* 2016. – Vol. 3, issue 1. – P. 142 – 148.

7. Мотречко В. В. Взаємодія органів публічної влади в процесі формування та реалізації молодіжної політики на місцевому рівні. *Збірник наукових праць ДонДУУ “Сучасні проблеми державного управління в умовах системних змін”. Серія “Державне управління”.* Т. XIX, вип. 305. Маріуполь, ДонДУУ, 2018. С. 37-49.

Опубліковані праці апробаційного характеру:

9. Мотречко В. В. Сучасні напрями державної молодіжної політики на регіональному рівні. *Публічне управління: виклики XXI століття* : матеріали XIII Міжнар. наук. конгресу. Харків, ХарРІ НАДУ 2013. – С.101–103.

10. Мотречко В. В. Проблеми формування і реалізації державної молодіжної політики на місцевому рівні. *Актуальні проблеми публічного управління в Україні* : матеріали “круглого столу”. Суми, 2014. – С. 100 – 104.

11. Мотречко В. В. Молодіжна політика: досвід Сумської міської ради в організації оздоровлення дітей та молоді на місцевому рівні. *Проблеми управління соціальним і гуманітарним розвитком* : матеріали VIII регіон. наук.-практ. конф. за міжнар. участю. Дніпропетровськ, ДРІДУ НАДУ, 2014. – С. 225 – 228.

12. Мотречко В. В. Особенности организации неформального образования молодежи в Европе. *Инновационные технологии реализации приоритетных направлений государственной молодежной политики в Российской Федерации* : материалы Всеросс. науч.-практ. конф. Уральского гос. ун-та физической культуры. Челябинск, 2015. – С. 83 – 86.

13. Мотречко В. В. Напрями удосконалення діяльності органів місцевого самоврядування України з реалізації молодіжної політики на місцях та активного залучення молоді до цих процесів. *Публічне управління: стратегія реформ 2020* : матеріали XIII Міжнар. наук. конгресу. Харків, ХарРІ НАДУ, 2015. – С. 314 – 316.

14. Мотречко В. В. Розвиток мережі молодіжних центрів: досвід ЄС для України. *Суспільно-політичний та соціокультурний розвиток південного регіону України: історичні традиції і сучасні тенденції* : зб. статей для проведення I

Всеукр. наук.-практ. конф., Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2015. – URL: http://www.oridu.odessa.ua/9/buk/K_F_inf_book_1.pdf. Дата звернення: 18.02.2016

15. Мотречко В. В. Молодь як об'єкт державної політики органів місцевого самоврядування України. *Актуальні проблеми публічного управління в Україні* : Матеріали II Всеукр. наук.-практ. “круглого столу”. Суми, 2015. – С. 88 – 90.

16. Мотречко В. В. Напрями оновлення організаційно-управлінської діяльності органів місцевого самоврядування при впровадженні молодіжної політики на локальному рівні. *Реформування публічного управління: теорія, практика, міжнародний досвід* : матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. за міжнар. участю. Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2016 – С. 37 – 38.

17. Мотречко В. В. Суб'єкти місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики. *Державне управління в Україні: історія державотворення, виклики та перспективи* : матеріали IX Міжнар. наук. конф. аспірантів та докторантів із держ.упр. Одеса: ОРІДУ НАДУ, 2018. – С. 192 - 198

АНОТАЦІЇ

Мотречко В. В. Організація діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата наук з державного управління за спеціальністю 25.00.04 – місцеве самоврядування. – Одеський регіональний інститут державного управління Національної академії державного управління при Президентові України. – Одеса, 2018.

У дисертаційному дослідженні запропоновано рішення актуального наукового завдання, що полягає у теоретико-методологічному обґрунтуванні організації діяльності суб'єктів місцевого самоврядування щодо реалізації молодіжної політики та розробки практичних рекомендацій з її вдосконалення.

Зазначено, що молоді люди та їх об'єднання одночасно є суб'єктами й об'єктами молодіжної політики на всіх рівнях публічного управління. Запропоновано модель удосконалення організаційно-управлінської діяльності суб'єктів місцевого самоврядування при впровадженні молодіжної політики на місцевому рівні, що поєднує в собі залучення центрів надання адміністративних послуг, розширення переліку адміністративних послуг з проблемних питань молоді, створення молодіжних центрів, відповідної інфраструктури на місцевому рівні та підготовку кадрів для цієї сфери. Визначено форми та напрями адаптації зарубіжного управлінського досвіду при реалізації молодіжної політики суб'єктами місцевого самоврядування в Україні.

Ключові слова: молодіжна політика, суб'єкти місцевого самоврядування, публічне управління, децентралізація, органи місцевого самоврядування, молодіжна політика, молодь, організація діяльності суб'єктів місцевого самоврядування, молодіжні центри.

Мотречко В. В. Организация деятельности субъектов местного самоуправления при реализации молодежной политики. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата наук государственного управления по специальности 25.00.04 – местное самоуправление. – Одесский региональный институт государственного управления Национальной академии государственного управления при Президенте Украины. – Одесса, 2017.

В диссертационной работе осуществлено теоретическое обобщение и предложено новое решение конкретного научно-практического задания, которое состоит в теоретико-методологическом обосновании организации деятельности субъектов местного самоуправления относительно реализации молодежной политики и разработке практических рекомендаций по её усовершенствованию.

Отмечено, что молодые люди и их объединения одновременно являются субъектами и объектами молодежной политики на всех уровнях публичного управления. Предложено модель усовершенствования организационно-управленческой деятельности субъектов местного самоуправления при внедрении молодежной политики на местном уровне, которое одновременно сочетает привлечения центров предоставления административных услуг, расширение перечня административных услуг по проблемным вопросам молодежи, создание молодежных центров, соответствующей инфраструктуры на местном уровне и подготовки кадров для этой сферы. Определены формы и направления адаптации зарубежного управленческого опыта при реализации молодежной политики субъектами местного самоуправления в Украине.

Ключевые слова: молодежная политика, субъекты местного самоуправления, публичное управление, децентрализация, органы местного самоуправления, молодежь, организация деятельности субъектов местного самоуправления, молодежные центры.

Motrechko V. The organization of local self-government subjects activities concerning youth policy realization. – Manuscript.

The Thesis for a Candidate Degree in Public Administration. Speciality 25.00.04 – Local Self-Government. – Odessa Regional Institute for Public Administration of the National Academy for Public Administration under the President of Ukraine, Odessa, 2018.

The thesis is dedicated to the solving of an actual scientific problem which lies in theoretical and methodological grounding of modern trends in the improvement of local self-government subjects activities while the youth policy at the local level is realized.

The content of conceptual and categorical apparatus of public administration scientific field is widened in the sphere of youth policy by the way of more precise definition of “youth socialization”, “youth policy at the local level”, “means of local self-government subjects influence on youth policy development”, “activity organization” notions.

It's established that the role and the place of youth in the process of youth policy development and realization must be cardinally changed. Young people as well as their units must be seen by local authorities not only as youth policy objects but be involved as active members (subjects) for its improvement.

As a result of the research the role of local self-government in the sphere of youth socialization in already formed communities, each of them is characterized by their own special features (culture, tradition, religion, politics, economics, social sphere, law etc.), is defined. Every society is unique in it's own way and young people have to overcome many barriers to integrate into it. They are the bodies of local self-government that are delegated authorities contributing to youth socialization processes locally. This process is also described in the thesis.

The scientific approaches in defining institutional and normative and legal bases of local self-government subjects activities in Ukraine while forming and realizing youth policy are regulated. The peculiarities of administrative structure of local self-government representative bodies functioning are exposed in the thesis. Their activity is focused on youth policy development and realization, corresponding target programs approval, activities realization, providing services. The analysis of foreign, mostly West European administrative experience in this sphere is made. The recommendations are proposed that are able to improve the youth policy national model. The theoretical grounding is given to prospective trends in local self-government subjects and their structural subdivisions activities improvement that are occupied with children and youth issues. In particular new forms of their functioning are defined, the necessity of wherein said structural subdivisions to be united into integrated departments of local self-government of Ukraine is proved. The ways in organizing administrative mechanism improvement by involving centers providing administrative services and widening the list of administrative services solving youth problems at local level are proposed.

The candidate for a degree has given the grounding for the necessity of engaging of young people in representative bodies of local self-government functioning and the scheme of engaging perspective young people in public administration system at the local level is developed. The forms of foreign administrative experience adaptation by local self-government subjects in Ukraine while state youth policy realization is defined.

Key words: youth policy, local self-government subjects, public administration, decentralization, local self-government bodies, youth, local self-government subjects activities organization, youth centers.

Підписано до друку 30.08.2018.
Формат 60x90/16. Папір офсетн.
Гарнітура «Таймс». Друк цифровий. Обл.-вид. арк. 0,9.
Тираж 100 прим. Зам. № 30/08.

Надруковано з готового оригінал-макету у видавництві
Одеського регіонального інституту державного управління
Національної академії державного управління при Президентові України

Свідоцтво ДК №1434
від 17 липня 2003 р.
65009, м. Одеса, вул. Генуезька, 22.
т. 705-97-48
www.oridu.odessa.ua